

Je doet werk dat je door veel mensen niet in dank wordt afgenomen. Waarom?

“Strafrecht heeft me altijd al getrokken. Het op zijn plaats houden van de overheid, het opkomen voor de underdog. Het is intellectueel werk, maar tegelijkertijd ook heel ruw. Liquidaties, moorden, verkrachtingen, onthoofdingen. Je staat met je poten in de modder. Je spreekt mensen die net iemand vermoord hebben. Of jihadisten. Of drugsdealers. Ik vind het een genot om hun dossiers te lezen. Kijken wat er gebeurd is en hoe ze uiteindelijk gesnapt zijn. Het is suf om te zeggen, maar mooie, grote zaken zie ik bijna als een cadeautje.”

Maar uitgerekend jihadisten?

“Het is een misverstand dat ik alleen maar jihadisten verdedig. Maar dat krijgt de meeste aandacht in de media. Daarom denken mensen: die Seebregts is een terroristenadvocaat. Ik heb een klant gehad die boos wegliep. *Ik ben een keurige drugsdealer en wens niets met terrorisme te maken te hebben*, zei hij.”

Je staat mensen bij die onze Nederlandse rechtsstaat volkomen afwijzen, maar tegelijkertijd wel profiteren van de geneugten ervan.

“Klopt. Ik zou – als atheïst – redelijk snel onthoofd worden als zij het hier voor het zeggen hadden. En dat zonder enige vorm van proces. Vrijheid van meningsuiting zou ik al helemaal niet hebben.”

Terwijl jouw cliënten wél maximaal gebruikmaken van dat recht.

“Sterker nog, ze rekken hun rechten tot het uiterste op. Maar ze mógen dat doen. Ik zal nooit tegen hen zeggen: het is of het een of het ander, ook al volg ik hun standpunten in het geheel niet.”

Maar waarom verdedig je ze dan?

“Mijn cliënten staan tegenover een machtig staatsapparaat en kunnen zich daartegen niet verdedigen. In ieder geval niet zonder goed advies. Ik geloof er heilig in dat elk verhaal, elke zaak, ook een andere kant heeft die verteld moet worden.”

‘VAN DIE ONTHOOFDINGEN HEB IK VEEL MEER GEZIEN DAN ME LIEF IS. DIE BEELDEN ZIJN ZÓ WALGELIJK’

Maar ook die van een jihadist?

“Een jihadist heeft, net zoals ieder ander, recht op een advocaat die zich een slag in de rondte werkt om hem zo goed mogelijk te verdedigen. Dat is mijn vak. Het is volstrekt onacceptabel om te zeggen: deze cliënt is zo afschuwelijk, laat ik mijn werk maar half doen. Dan moet je echt een ander vak zoeken. Je doet het óf zo goed mogelijk en op een zo hoog mogelijk niveau, óf je doet het niet. Zo simpel is het.”

Je zweemt behoorlijk tegen de stroom in.

“Ik heb geen enkele moeite met maatschappelijke tegenwind. En ik heb het geluk dat mijn kantoorgenoten er ook zo in staan. Het zijn allemaal liefhebbers. Stuk voor stuk slimme mensen die elders veel meer betaald zouden kunnen krijgen, misschien ook wel meer status zouden hebben en in ieder geval minder uitgescholden zouden worden. Maar ze kiezen er toch voor om dit werk te doen. Ik vind dat mooi.”

Denk je weleens, vanwege alle gruwelijke details in dossiers, hier pas ik even?

“Ja, van die onthoofdingen heb ik veel meer gezien dan me lief is. In het begin moet je, als je cliënt van zoiets beschuldigd wordt, toch even kijken of het klopt. Maar die beelden zijn zó walgelig. En daar zijn er dan zoveel van. Bij cliënten die een moord, een overval of een gevalletje fraude hebben gepleegd, begrijp ik uiteindelijk wel hoe het zover gekomen is. Waarom ze deden wat ze deden. Maar het blijft onbegrijpelijk dat sommigen met wie ik in contact kom graag naar onthoofdingen kijken. Of naar mensen die van gebouwen afgegooid worden.”

Waar ligt voor jou dan de grens? Wie zou je niet kunnen verdedigen?

“Robert M., die op Amsterdamse kinderdagverblijven zo’n vijftig kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 misbruikte, zou ik niet kunnen verdedigen. Ik heb vroeger wel zedenzaken gedaan waarbij kinderen betrokken waren, maar sinds ik zelf kinderen heb, doe ik dat niet meer.”

Omdat het je persoonlijk raakt?

“Ja. Maar nu het vreemde: mijn vrouw Inge, die ook strafrechtadvocaat is, heeft

André Seebregts en zijn cliënten

André Seebregts (1971) woonde in zijn jeugd in vele landen, vanwege het werk van zijn vader voor een grote scheepvaartmaatschappij. Hij werd geboren in Hongkong, woonde van zijn derde tot zijn tiende in Peru, tot zijn twaalfde in Mexico en tot zijn veertiende in de Verenigde Staten. Daarna belandde hij samen met zijn ouders en twee jongere zussen in Brabant. Seebregts studeerde economie en rechten. Als strafrechtadvocaat verdedigde hij de afgelopen jaren onder meer de jihadisten Sabir K. (wiens uitlevering aan de VS werd geweigerd) Mohammed B. (vrijgesproken omdat hij meer een fantasee dan een terrorist bleek), Azzedine C. (hoofdverdachte in de zogenaamde Haagsche jihadzaak) en Victor D. (veroordeeld tot zes jaar cel wegens deelname aan een terroristische organisatie). Recent stond hij de Utrechtse tramschutter Gökmen T. bij. Momenteel verdedigt hij Anouar T., medeverdachte in de zaak rond de moord op Derk Wiersum.

daar dan weer geen enkel probleem mee. Zij doet dergelijke zaken fantastisch. Ze heeft een keer, terwijl ze zelf hoogzwanger was, een vrouw verdedigd die verdacht werd van het doden van haar baby. Een heftige zaak, zelfs de rechter huilde. Maar Inge kan dat dus. Voor mij geldt: zedenzaken met kinderen doe ik niet. Evenmin als dieren mishandeling.”

Dus Gökmen T., die in een tram lukraak passagiers executeert, verdedigt je wel. Maar iemand die een pony heeft mishandeld niet?

‘OOK TRAMSCHUTTER GÖKMEN T. DIENT GOED BEHANDELD TE WORDEN, OOK AL WIJST HIJ ONZE RECHTSSTAAT VOLKOMEN AF’

“Klopt. Weet je wat de maatstaf is? Als het me persoonlijk te veel doet, kan ik zo iemand niet goed verdedigen. Er moet een bepaalde afstand zijn. Daarom zal ik ook nooit een familielid verdedigen. Bij kinderen heb ik die afstand ook niet, omdat ik te veel woede en boosheid voel. Bij moorden heb ik dat minder.”

Heb je daarom geen moeite met het verdedigen van Anouar T., verdacht van betrokkenheid bij de moord op advocaat Derk Wiersum? Hoe je het wendt of keert: het slachtoffer was toch een collega van je.

“Ik kende Wiersum niet persoonlijk. Wel een oud-kantoorgenoot en goede vriend van hem. Die heb ik wel gebeld toen ik Anouar T. ging bijstaan. Maar hij begreep het volkomen en reageerde heel chic: ook

die man moet goed verdedigd worden. *Ik ben heel blij dat jij het gaat doen*, zei hij.”

Denk je nooit: mijn werk, dat is paarlén voor de zwijnen? Doe je je best voor Gökmen T., die tramschutter, spuugt hij je in het gezicht terwijl je in de rechtszaal naast hem zit.

“En de rechter trakteerde hij ook op een fluim, hè. Maar juist omdat ik trots ben op hoe goed het recht in Nederland geregeld is, heb ik die gedachte niet. Zoals ik al zei: ook de tramschutter dient goed behandeld te worden, ook al wijst hij

onze rechtsstaat volkomen af. Zo doen wij dat als westerse, geciviliseerde samenleving. Dat is naar mijn mening ook onze kracht. *That's how we roll.*”

Hoe werd je zijn advocaat?

“Gökmen T. had al een advocaat, vanwege eerdere strafbare feiten, maar die wilde de zaak niet doen. Dus benaderde ze mij met de vraag of ik haar cliënt wilde overnemen. Maar vervolgens bleek dat de tramschutter niet met me wilde praten. Dus op naar Vught, naar die extra beveiligde inrichting, om hem toch te bezoeken. Maar ik kwam niet verder dan de poort. Meneer wil u niet te woord staan, werd me verteld. Daarna heb ik nog mijn best gedaan om met hem in contact te komen. Ik schreef tal van brieven. Zonder resultaat overigens.”

Je hebt dus nooit overleg met hem gehad?

“Ik heb hem letterlijk nooit gesproken. Daar is hij altijd heel stellig in geweest. Nu ben je onder normale omstandigheden niet verplicht een advocaat te nemen. En als advocaat mag je ook niet iemand verdedigen die dat niet wil. De enige uitzondering daarop is als de rechtbank vindt dat iemand niet in staat is zichzelf te verdedigen. Daarom hield ik tijdens de eerstvolgende zitting een uitvoerig pleidooi waarom hij zichzelf wél zou moeten kunnen verdedigen. Ik probeerde tegevoet te komen aan zijn wensen. Tenminste, voor zover ik die kon inschatten. Maar de rechtbank wilde per se dat hij een advocaat zou hebben. Ik vermoed vanwege de ernst van de zaak.”

Maar hoe verdedig je hem dan? Er is geen overleg met je cliënt, terwijl zijn mening leidend zou moeten zijn in hoe je hem bijstaat.

“Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft bepaald dat niemand levenslang mag worden opgesloten zonder het uitzicht om ooit weer in vrijheid te worden gesteld. Dus ik zei: deze man heeft stoornissen en de kans op herhaling is groot. Hij weigert door een psycholoog te worden geholpen omdat hij alles afwijst. Die stoornissen gaan niet vanzelf weg én door die stoornissen weigert hij geholpen te worden. Dus als je hem levenslang oplegt, heeft hij geen uitzicht om ooit nog op vrije voeten te

‘IEDEREEN KEEK NAAR DIE DRENKELINGE EN NIEMAND DEED IETS. DUS TOEN BEN IK HAAR MAAR ACHTERNA GESPRONGEN’

komen, vanwege die stoornissen. Daarom vond ik dat de rechtbank hem een tijdelijke gevangenisstraf moest geven, plus tbs. Dan heeft hij tenminste nog iets van een kans om ooit terug te keren in de maatschappij. Maar dat werd afgewezen, de rechtbank gaf hem levenslang.”

De enige vorm van communicatie tussen de tramschutter en jou was dus die fluim?

“Ja. In die zin heeft hij zijn standpunt wel redelijk duidelijk gemaakt.”

Stel nu dat het OM een enorme procedurefout had gemaakt en je daardoor die tramschutter vrij had kunnen krijgen. Zou je dat dan gedaan hebben?

“Ja, absoluut.”

Terwijl de samenleving op zo'n moment roept: advocaat, alsjeblieft, in het belang van ons allemaal, doe het niet!

De Franse advocaat van de duivel

Geen enkele advocaat is meer berucht dan de Fransman Jacques Vergès (1925 - 2013). Onder het motto: ‘mijn enige principe is dat ik geen principes heb’, verdedigde hij tal van terreurverdachten, zoals Gestapo-leider Klaus Barbie, Carlos de Jakhals en Slobodan Milosevic. Ook enkele vrienden van hem waren van bedenkelijk allooi. Zo onderhield hij innige banden met zijn studievriend en Rode Khmer-leider Pol Pot, verantwoordelijk voor de genocide in Cambodja. “Alleen de duivel zelf ontbreekt nog,” schamperden zijn vijanden weleens. Vergès, van huis uit communist, maalde er niet om: “Een advocaat die geen criminelen of dictators wil verdedigen, is hetzelfde als een arts die niet tegen bloed en open wonden kan.” Zo ontmoette hij ook zijn echtgenote. Vergès trouwde de vrouw die in 1957 ter dood werd veroordeeld wegens het plaatsen van bommen in westerse cafés in Algiers. Hij wist haar vrij te krijgen. Als advocaat was Vergès een van de beroemdste activisten tegen het imperialisme. Want waarom zou je Milosevic of Klaus Barbie niet mogen verdedigen? “Amerika en Israël zitten vol met lui van hetzelfde kaliber.”

“Het is mijn taak als advocaat om dat juist wel te doen. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens schrijft voor dat ik de belangen van mijn cliënt *zealously* moet behartigen. Dat betekent: vurig, met alles wat je in je hebt. Elke mogelijkheid die je ziet als advocaat móét je dus pakken. Maar wees gerust, de laatste twintig jaar is de rechtspraak van de Hoge Raad en het Europese Hof zodanig ontwikkeld dat vormverzuimen eigenlijk niet meer leiden tot vrijspraak of bewijsuitsluiting. De lat daarvoor ligt tegenwoordig buitengewoon hoog.”

Hoe komt het dat advocaten zo'n slecht imago hebben?

“Ik zie verschillende redenen. Het gebeurt dat advocaten onvoldoende zakelijke afstand houden tot hun cliënt. Of dat ze te showy zijn, zo van: kijk eens hoeveel geld ik heb. Maar advocaten worden ook vaak ten onrechte vereenzelvigd met hun cliënt. Alsof de advocaat het goed vindt dat zijn cliënt iemand heeft verkracht of vermoord.”

Mensen zien het OM als een instantie die op zoek is naar waarheidsvinding. Een advocaat is dat niet.

“Dat klopt. Waarheidsvinding is niet mijn taak. Ik behartig de belangen van mijn cliënt eenzijdig. Juist dáár zit het algemeen belang in. Dat je als verdachte iemand hebt tegen wie je volkomen open kunt zeggen hoe het zit. Iemand die ervoor zorgt dat als er geen bewijs is, er ook geen veroordeling komt. Zo belangrijk! In mijn optiek is dat de maatschappelijke functie van de strafrechtadvocaat. Daarmee dien ik een algemeen belang.”

En dat belang is?

“Geen bewijs, geen veroordeling. Uiteindelijk hebben we daar als samenleving *in the long run* het meeste aan. De overheid dient zich aan de regels te houden: iemand mag niet worden vastgezet als er geen bewijs is. Ook al betekent dat in sommige gevallen dat iemand met een misdadig wegkomt. Dit gaat over de rechtsstaat. Waarom zouden *law and order* belangrijker zijn dan het beschermen van het individuele belang?”

Vanwege de waarheidsvinding?

“Soms grappen mijn kantoorgenoten en ik weleens bij getuigenverhoren: *Waarheidsvinding, dat is zo simpel, dat kan iedere gek. Als dát je werk is...* Nee, dan eenzijdige belangenbehartiging, dat is veel lastiger. Welke vraag stel ik wel en welke niet? En wanneer stop ik? Want het is niet altijd zo dat je de waarheid boven water wilt hebben. Je wilt het voor jouw cliënt meest gunstige resultaat behalen. En jouw cliënt is ook niet verplicht de waarheid te vertellen. Advocaten mogen overigens niet liegen, en dat zullen ze als het goed is ook nooit doen.”

En als een cliënt tegen jou zegt dat hij het heeft gedaan, maar hij ontkent het tijdens de rechtszaak?

“Ik zal nooit zeggen dat mijn cliënt het niet gedaan heeft. Ik zeg dan: *Dit dossier bevat onvoldoende bewijs om tot een veroordeling te komen.* Dat is een relevante nuanceverschil. Zo gaat dat altijd, in elke zaak, ongeacht of mijn cliënt het wel of niet heeft gedaan: ik richt me op

het dossier en het bewijs dat daarin voorhanden is.”

Veel strafrechtadvocaten, zoals Brigitte Böhrer, die Volkert van der G. verdedigde, zijn uitgesproken linkse activisten. Ben jij dat ook?

“Ik ben alleen een activist wanneer het gaat om de terugkeer van die 56 Nederlandse IS-kinderen en hun 23 moeders. Ik vind gewoon dat dat moet gebeuren. Het grootste deel van die kinderen is jonger dan 4 jaar en volstrekt onschuldig. Al het andere is gewoon werk.”

“De meeste advocaten hebben er geen zin in,” zei je in een interview over het verdedigen van jihadisten. Dus dan doe jij het maar, omdat de rest geen aanstalten maakt. Was dat ook de reden waarom je in september 2004 als enige achter een vrouw aan sprong die dreigde te verdrinken? Zo van: als niemand wat doet, dan doe ik het?

“Ik fietste over de Erasmusbrug, hier in Rotterdam, toen ik mensen hoorde schreeuwen. De kade stond vol. Iedereen keek en niemand deed iets. Dus toen ben ik haar maar achterna gesprongen. Maar je hebt gelijk. Toen ik thuiskwam en mijn vrouw vertelde wat er gebeurd was, zei ze: *Heeft eindelijk iemand voordeel van het feit dat jij geen gevoel hebt voor sociale situaties.*”

Het leverde je een hoge onderscheiding op die je helemaal niet wilde.

“Mijn vader stond erop dat ik die onderscheiding in ontvangst nam. Het was voor hem echt een belangrijk iets. Hij was trots. Dus ik ben ernaartoe gegaan en heb die medaille in ontvangst genomen. Maar ik schaamde me wel een beetje.”

Toen je uit alle macht dat hoofd van die drenkelinge boven water hield, was zij in zekere zin jouw cliënt...

“Ah! Nu geef je er een mooie literaire draai aan. Weet je wat het is? Als mensen iets niet alleen kunnen, dan moet je hen wel een beetje helpen. Zo zie ik dat ook met mijn cliënten, ongeacht wie ze zijn. Al begrijp ik dondersgoed dat het allang niet meer sexy is om een strafrechtadvocaat te zijn. Maar mensen bijstaan die niet geliefd zijn, is nu eenmaal de kern van mijn vak.” ◀